

Očkovanie detí pred cestou do zahraničia

MUDr. Ivan Bakoš

Inštitút očkovania a cestovnej medicíny, s.r.o., Bratislava

Pri zvyšujúcom sa počte cestujúcich detí do vzdialených destinácií sú pediatri čoraz častejšie konzultovaní rodičmi, ako dieťa pri cestách a pobytoch chrániť pred infekčnými chorobami. Jedným zo spôsobov ako možno znížiť riziko poškodenia zdravia na cestách je aj očkovanie. Autor uvádza zoznam infekčných ochorení a konkrétnych očkovacích látok, ktoré sú v súčasnosti dostupné aj v Slovenskej republike, rozdelených do dvoch skupín. V prvej sú uvedené vakcíny určené pre doplnkové očkovanie detí, v druhej sú tzv. „cestovateľské“ vakcíny. Tieto je vhodné konzultovať a aplikovať na pracoviskách zaoberajúcich sa tropickými chorobami a cestovnou medicínou.

Kľúčové slová: očkovanie detí, zahraničné cesty, doplnkové očkovanie detí, „cestovateľské“ vakcíny.

Childhood vaccination before traveling abroad

While the number of children traveling to distance destinations is increasing, pediatricians are increasingly consulted by parents about how to protect their children against infectious diseases. One of the ways how to reduce the risk of injury while travelling is vaccination. The author presents a list of infectious diseases and vaccines that are currently available in the Slovak Republic. These are divided into two groups. The first contains vaccines that are intended for supplementary vaccination of children, the other is called „traveler vaccines“. „Traveler vaccines“ should be discussed and applied at dedicated places dealing with tropical diseases and travel medicine.

Key words: childred vaccination, traveling abroad, supplementary vaccination of child, „traveler“ vaccines.

Pediatr. prax, 2013, 14(3): 104–105

Cestovanie predstavuje významnú, veľmi dynamicky sa rozvíjajúcu ľudskú činnosť. Odhady Svetovej zdravotníckej organizácie hovoria o tom, že pokiaľ v roku 1949 cestovalo okolo 20 miliónov ľudí, v roku 2000 to bolo 600 miliónov a prognóza hovorí o 1,5 miliarde do roku 2020. Faktom je, že cestovateľmi sa stáva aj početná skupina detí, ktorá tvorí približne 5 % podiel z celkového počtu cestovateľov, ale medzi osobami s nutnosťou hospitalizácie je tento podiel 25 %. Stále viac detí absolvuje rôzne pobyty mimo Európu v exotických hotelových rezortoch, ale aj v menej komfortných podmienkach rozvíjajúcich sa krajín.

Existuje súvis medzi vekom dieťaťa – cestovateľa a mierou rizika poškodenia jeho zdravia v súvislosti s cestovaním a pobytom vo vzdialených destináciách. Čím je dieťa mladšie, tým je riziko možného poškodenia zdravia vyššie. Vplýva na to viacerých faktorov:

- znížená schopnosť nezrelého imunitného systému brániť sa proti mikrobiálnym patogénom,
- významne horší priebeh zažívacích ťažkostí (hnačky, zvracanie, horúčka, dehydratácia),
- horšia adaptácia na cudzie prostredie (strata pocitu bezpečia a pokoja),
- bez rešpektu k zvieratám (poranenie zvieratom), častejšie úrazy,
- slabšia termoregulácia (prehriate, úpal, vysoká vonkajšia teplota v kontraste s klimatizovanými priestormi),
- horšie znáša dlhé cesty lietadlom (nízka vlhkosť vzduchu, znížený parciálny tlak kyslíka, obmedzený pohyb, zhoršené vyrovnávanie tlakov pri vzlietaní a pristávaní lietadla).

Tabuľka 1. Doplnkové očkovanie detí

ochorenie	názov vakcíny	vek možnej vakcinácie
vírusová hepatitída A	Havrix 720	13. mesiac
meningokokové nákazy	NeisVac-C	2. mesiac
	Nimenrix	13. mesiac
pneumokokové nákazy*	Prevenar 13	6. týždňov
	Synflorix	6. týždňov
	Pneumo 23	25. mesiac
kliešťová encefalitída	FSME Immun	13. mesiac
ovčie kiahne	Varilrix, Varivax	9. mesiac
	Priorix tetra	15. – 18. mesiac
ľudský papilomavírus (HPV)	Cervarix, Silgard	10. rok
*u detí neočkovaných v plošnom očkovaní		

Tabuľka 2. Tzv. cestovateľské vakcíny

ochorenie	názov vakcíny	vek možnej vakcinácie
brušný týfus	Typhim Vi	25. mesiac
žltá zimnica	Stamaril	9. mesiac
cholera, EPEC	Dukoral	25. mesiac
japonská encefalitída	Ixiaro	od 18 rokov
besnota	Verorab	2. mesiac

Z toho rezultuje odporúčenie, že deti do 2 rokov by nemali absolvovať cesty do exotiky, do 5 rokov života nie cesty a pobyty v endemických oblastiach výskytu tropických infekčných ochorení, v období dažďov, v čase výskytu lokálnych epidémií.

Medzi významné možnosti zníženia poškodenia zdravia na cestách je okrem všeobecných odporúčaní aj očkovanie. Už v rámci plošného očkovania sú deti očkované vakcínami, ktoré chránia pred infekciami, ktoré sú bežné vo svete. Ochrana dieťaťa, neskôr i adolescentov, očkovaním možno zvýšiť doplnkovým očkovaním (tabuľka 1).

Hepatitída typu A a invazívne meningokokové infekcie sa vyskytujú aj u nás. Význam ochrany proti nim sa zvyšuje pri cestovaní a dlhodobej-

ších pobytoch detí a adolescentov v rôznych štátoch sveta (cestovanie do trópov a subtropov, pracovné pobyty – brigády, študijné pobyty). Očkovanie proti nim je v mnohých prípadoch povinné. Preto je vhodné, aby z doplnkových očkovaní dieťa bolo chránené práve proti týmto infekciám nielen pred konkrétnou cestou a pobytom, ale v čo najskoršom čase po ukončení základných očkovaní po druhom roku veku dieťaťa.

Druhú skupinu vakcín (tabuľka 2) možno nazvať výlučne cestovateľskými. Očkovanie bez vycestovania zo SR nie je indikované. Toto očkovanie je vhodné konzultovať a realizovať na pracoviskách, ktoré sa zaoberajú cudzokrajnými chorobami a cestovnou medicínou.

